

1

Op het moment dat ik na een lange werkdag onder de douche vandaan kom, gaat de bel. Ik kijk op mijn horloge. Laurens is meer dan een kwartier te vroeg. Snel wikkel ik een handdoek om mijn haar, trek een badjas aan en glibber op natte voeten over het zeil door de woonkamer naar het halletje. Als ik de voordeur open, stroomt er een aangenaam zwoel avondbriesje naar binnen, dat niettemin kippenvet op mijn onderbenen veroorzaakt.

‘Hoe vroeger op de avond, des te...’ begin ik een zin die ik van plan was te eindigen met: ‘...lelijker volk’, tot ik zie dat het Laurens helemaal niet is. Er staat een in een grijze sweater gehulde man die me vaag bekend voorkomt. Ergens achter in de zestig, met een driedagenbaard en wallen onder zijn ogen, die op hun beurt ook weer wallen hebben.

‘Goedenavond,’ zegt hij met een rasperige stem. ‘Ik kom duidelijk niet op een gunstig tijdstip.’ Ondanks dit heldere inzicht blijft hij staan en steekt zijn hand uit. Aarzelend neem ik hem aan.

‘Friso Theunissen,’ stelt hij zich voor. ‘Neem me niet kwalijk dat ik u thuis overval, ik was van plan om morgen naar uw kantoor te komen, maar ik... Nou ja, ik weet eigenlijk niet wat ik dacht, ik wilde u gewoon zo spoedig mogelijk spreken. Ik meende me te herinneren dat u vroeger bij mijn dochter in de klas zat en ik haar hier ooit bij het vakantiehuisje van uw familie heb afgezet toen u een feestje gaf. Ik dacht dat u hier mis-

schien nog steeds de zomer zou doorbrengen en de beheerder van dit park bevestigde dat u er was toen ik hem ernaar vroeg.’

Als ik hem glazig aankijk, zegt hij: ‘U bent toch Isabel Clement? Privédetective?’

‘Eh... ja.’

‘U hebt een goede reputatie en ik hoorde dat u regelmatig met de politie samenwerkt.’

‘Dat is prettig om te horen,’ zeg ik. ‘Maar...’

‘Maar,’ onderbreekt hij me, ‘ik zal u niet langer storen en ik bel u morgen wel om een afspraak te maken.’

‘Waar wilt u me over spreken?’ vraag ik, ondanks mezelf nieuwsgierig.

‘Het gaat over mijn dochter, Mila. U hebt op de middelbare school bij haar in de klas gezeten. Klopt dat?’

‘Mila,’ peins ik hardop. ‘O, Mila Theunissen?’ Dat klonk niet bijster intelligent tegenover iemand die zojuist zowel zijn eigen achternaam als de voornaam van zijn dochter heeft genoemd, maar hij reageert er niet op en knikt ernstig.

‘Het is bijna twintig jaar geleden.’

‘Ja, ik herinner me Mila nog.’

‘Bent u op de hoogte van wat er toen allemaal met haar is gebeurd?’ vraagt hij.

Het lijkt me stug dat van de tienduizend inwoners die Oosterveen telt er ook maar één volwassene niet op de hoogte is van wat Mila is overkomen; sterker nog, ook de landelijke kranten hebben destijds verslag gedaan van het absurde experiment waaraan ze werd onderworpen door een geflipte psychiater. Hij ontvoerde haar en hield haar drie maanden gegijzeld in zijn kelder. Tijdens zijn proces beweerde hij haar niet te hebben gegijzeld om perverse redenen, maar in het kader van een wetenschappelijk experiment. Hij deed onderzoek, beweerde hij, naar de mate waarin een slachtoffer van ontvoering sympathie

zou kunnen gaan voelen voor de gijzelnemer, oftewel naar het zogeheten stockholmsyndroom. Geen perverse redenen? Die toevoeging maakte de man in mijn ogen alleen maar griezeliger. Hoe heette hij ook alweer? Lind? Van der Linden? De zaak was het gesprek van het jaar geweest, zeker op onze school. Niet alleen omdat we Mila persoonlijk kenden, maar ook omdat zo iets in het doodsaaie Oosterveen zomaar kon gebeuren. Het proces riep herinneringen op aan het Oostenrijkse meisje dat een jaar daarvoor aan haar gijzelnemer was ontsnapt. Die twee zaken werden in de media ook aan elkaar gelinkt. En nu, negentien jaar na dato, staat de vader van Mila op mijn stoep.

‘Ik herinner me Mila heel goed,’ zeg ik. ‘Hoe...’

‘Ze is alwéér verdwenen,’ onderbreekt hij me, met een van wanhoop vervormde stem. ‘De psychiater, haar gijzelnemer, komt na achttien jaar op vrije voeten en kort daarop wordt onze dochter weer vermist. Het is toch niet te bevatten? Gelooft u in toeval?’

‘Eh...’

‘De politie wel,’ zegt hij bitter. ‘Ze hebben drie weken de tijd gehad om hem te arresteren, maar hij loopt nog altijd vrij rond.’

Ik ril in mijn badjas. Theunissen ziet het en glimlacht verontschuldigend. ‘Maar goed, zoals gezegd, ik bel u morgen voor een afspraak.’ Over mijn schouder werpt hij een blik op het interieur. ‘Woont u hier eigenlijk permanent?’

‘Zeg alsjeblieft gewoon “jij”. En ja, ik woon hier permanent. Het is het oudste vakantiehuisje op het park, mijn ouders hebben het in de jaren negentig gekocht. De andere huisjes zijn pas later gebouwd.’

Hij laat zijn ogen over de veranda en de voorgevel gaan, waarop de tekenen van recente waterschade zichtbaar zijn. ‘Het is heel... karakteristiek,’ zegt hij tactisch.

Ik onderdruk de neiging verantwoording af te leggen over

de staat van de woning. Er valt een stilte en hij haalt een hand door zijn dunnende haar. 'Zou je me alsjeblieft willen helpen Mila terug te vinden? De politie doet weinig. Ik vraag me zelfs af of ze die gestoorde idioot wel hebben verhoord.'

'Ze doen er vast alles aan om haar terug te vinden,' zeg ik.

Hij maakt een wegwerpgebaar. 'Misschien doen ze hun best. Maar naar mijn zin is dat te weinig. Uit ervaring weet ik dat ze niet het hele korps op de verdwijning van Mila zetten.' Hij spreidt zijn handen. 'Begrijp me goed, ik neem het ze niet kwalijk. In Oosterveen is minstens zoveel criminaliteit als in elke andere provinciestad en de rechercheurs met wie ik sprak leken me heel professioneel.'

Alsof de duvel ermee speelt zie ik via het zijraam Laurens in de verte langs de slagboom het terrein op lopen op zijn helwitte sneakers, met zijn ribjasje nonchalant over zijn schouder. De avondzon legt een rossige gloed over zijn lichtblonde haar. Ik rond het gesprek af met: 'Ik krijg zo bezoek. Maar bel me inderdaad morgen, dan maken we een afspraak.'

Theunissen knikt. 'Nog één ding,' zegt hij. 'Zou je discreet te werk willen gaan? Ik wil niet dat de pers hier lucht van krijgt. Voordat je het weet staat het hele land weer op de kop.'

Hoewel ik soms betwijfel of mensen hun prioriteiten wel op orde hebben als ze de pers buiten een vermissingszaak willen houden, begrijp ik het in dit geval wel. En zelfs als ik het niet zou begrijpen, zou ik zijn wens respecteren. 'Natuurlijk,' antwoord ik.

Over het met beukenhagen omzoomde pad loopt Theunissen even later de tuin uit. Ter hoogte van het speeltuintje komen Laurens en hij elkaar tegen. De afstand is te groot om te horen of ze iets zeggen, maar ze zijn zich duidelijk bewust van elkaar, en Laurens draait zich om als hij hem al gepasseerd is. Peinzend kijkt hij Friso Theunissen na.

2

‘Dit is wel de lekkerste mihoen die ik de laatste tijd heb gegeven,’ zegt Laurens, terwijl hij met zijn wijsvinger de overgebleven restjes satésaus van het bord naar zijn mond brengt. Hij meent het. Blijkbaar overtreft deze kleffe supermarktshit mijn zelfgemaakte mihoen van vorige week. Of plaagt hij me? Er blijft wat van die bruine drab hangen in de snor die hij sinds kort cultiveert. Ik haat dat ding, hij ziet er daardoor uit als een pornoster uit de jaren zeventig. Maar of ik nou hoog of laag spring, hij koestert die schaamlap, die blijkbaar weer in de mode is bij de politie. De laatste keer dat ik erover begon luidde zijn antwoord dat zijn ex-vrouw altijd dreigde hem seks te onthouden als hij zijn snor liet staan. En dat hij hoopte dat ik niet zo laag zou zinken.

Ik wijs hem op het restje satésaus in zijn snor, overhandig hem een servetje en vraag of hij een toetje wil. Dat wil hij.

‘Je haar krult,’ zegt hij als ik naar de koelkast loop om de vanillevla te pakken.

‘Ja, ik heb het gewassen.’ Ik zet twee kommetjes en het pak vanillevla op tafel.

‘In je eentje?’ vraagt hij. ‘Of heeft die kerel je geholpen?’

Ik trek mijn wenkbrouwen op.

‘Die kerel die zojuist jouw huis verliet en die ik tegenkwam bij de speeltuin.’

Met gespeelde wezenloosheid kijk ik hem aan. ‘Ah, nou weet ik het weer,’ zeg ik. ‘Hij kwam die instant-mihoen brengen die

jij zo lekker vond. En inderdaad, omdat hij er toch was heeft hij me de shampoo aangegeven. Mijn haar wordt ook zo lang, ik heb daar tegenwoordig hulp bij nodig. Misschien moet ik eens naar de kapper.'

'Als je het maar laat,' zegt Laurens goedmoedig. 'Maar even serieus, wie was hij? Zijn gezicht kwam me bekend voor.'

'Laten we het daar straks over hebben, na het eten,' antwoord ik.

'Oké. Nu je toch nog staat, wil je even de slagroom uit de koelkast halen?'

'Heb ik niet.'

'Wat? Geen slagroom op de vla?'

'Alleen op zondag,' antwoord ik. 'En als ik beloof niet naar de kapper te gaan, scheer jij dan je snor af?'

'No way.' Hij geeft me een tikje op mijn billen.

'Macho,' zeg ik.

'Bitch,' antwoordt hij.

'Klet.'

Hij fronst. 'Wat is een klet nou weer?'

'Nooit eerder gehoord? Zo noem ik je vaak. Het betekent "irritante vent".'

'Pfff. Belg.'

'Belg? Dat is geen scheldwoord,' zeg ik, het Vlaamse accent van mijn oma imiterend. 'Dat is een nationaliteit. En hoewel ik maar voor de helft Vlaams bloed heb, ben ik daar toch fier op.'

'Amai, ge zijt toch zot ook,' vindt Laurens.

Ik ga weer zitten. In stilte lepen we ons toetje naar binnen. Daarna verhuizen we naar de zitkamer en verdwijnen beiden in onze eigen digitale bubbel; Laurens leest waarschijnlijk het nieuws, ik raadpleeg Google, typ de naam van Mila Theunissen in, en daar komen ze, de hits. Na een halfuur de artikelen te hebben doorgespit, heb ik het weer helemaal helder.

Op een zomeravond in 2007 werd Mila ontvoerd en gegijzeld door de psychiater Robert Lindeman, die kort daarvoor een relatie was begonnen met haar moeder. Vanaf het begin was het zijn opzet om via de moeder dichter bij de dochter te komen. Drie maanden hield hij Mila opgesloten in de kelder van zijn huis. Tijdens haar gevangenschap observeerde hij haar en hield een uitgebreid verslag bij van haar gedrag, met de bedoeling dat te gebruiken bij een eventuele publicatie over het stockholmssyndroom. Hij wilde weten wat er nodig was en hoelang het zou duren voordat Mila haar verzet tegen hem zou opgeven en zich misschien zelfs met hem zou identificeren, of in elk geval met hem zou sympathiseren. Daartoe manipuleerde hij haar door haar afwisselend te negeren en op haar gevoel in te spelen door zichzelf als slachtoffer van een trauma af te schilderen. Hij plande het experiment en de ontvoering zorgvuldig, Mila was als slachtoffer allesbehalve willekeurig gekozen. Tijdens de rechtszaak beweerde hij bij de eerste blik op haar meteen te hebben geweten dat ze de ideale proefpersoon zou zijn. Ze had de juiste leeftijd en een autonome uitstraling, waarmee hij bedoelde dat haar gothic voorkomen de indruk wekte dat ze zich tegen de heersende mores verzette. Precies waar hij behoefte aan had met zijn experiment: iemand die niet al te meegaand zou zijn. In het verleden bleek hij al eens eerder iemand te hebben gegijzeld – een vrouwelijke dertiger – en die had zich bijna onmiddellijk willeloos aan hem overgeleverd. ‘Aan die vrouw viel geen eer te behalen,’ was letterlijk wat de psychiater tijdens de rechtszaak had gezegd. De media smulden ervan. Complete bijlages van kranten werden aan Robert Lindeman, Mila Theunissen en het stockholmssyndroom gewijd. Toen de rechter vroeg waarom Lindeman op deze onethische manier te werk was gegaan bij zijn onderzoek naar het syndroom, antwoordde hij dat er weinig wetenschappelijke lite-

ratuur over dit belangrijke onderwerp was, en dat hij het als zijn opdracht beschouwde het hiaat te vullen. En ja, het doel heiligde de middelen. Hij gaf geen enkele blijk van inzicht in het leed dat hij had veroorzaakt bij zowel Mila als haar ouders, om nog maar te zwijgen van de moorden die hij had gepleegd op twee slachtoffers die hem in de weg liepen bij de uitvoering van zijn experiment. Een van die twee was Stan Hoffman, de ex-vriend van Mila, die op het punt had gestaan de identiteit van de psychiater te openbaren.

Robert Lindeman werd in het Pieter Baan Centrum onderzocht en kreeg zo ongeveer alle etiketten opgeplakt die in de psychiatrie voorradig zijn.

Zijn experiment kon hij als geslaagd beschouwen: aanvankelijk verzette Mila zich actief; ze ging zelfs in hongerstaking, maar na verloop van tijd werd ze passiever, en aan het begin van de derde maand verschenen de eerste barstjes. De eenzaamheid, de zielige verhalen van de psychiater en zijn geveinsde liefde voor haar braken haar verdedigingsmuur ten slotte steen voor steen af en de door Lindeman zo gewenste doorbraak vond plaats: ze had zich aan hem gehecht, was zelfs van hem gaan houden. Mila was er klaar voor om losgelaten te worden; Lindeman wist dat hij haar kon vertrouwen en dat ze hun geheim zou bewaren. Dus liet hij haar vrij, maar niet voordat ze een paar afspraken hadden gemaakt: Mila zou niemand iets vertellen, ze zou zich laten ‘terugvinden’ op een parkbankje, partieel geheugenverlies voorwenden en geen contact met hem opnemen vóór haar achttiende. Daarna, zo spiegelde hij haar voor, konden ze elkaar zogenaamd toevallig tegenkomen en net doen alsof ze ter plekke verliefd waren geworden.

Helaas voor Lindeman hield Mila zich niet aan de afspraak. Ze kon het geduld niet opbrengen om te wachten tot haar achttiende. Dus zocht ze hem uit zichzelf op, met achterlating

van een briefje voor haar ouders dat ze er een tijdje tussenuit moest. In allerijl verborg Lindeman haar toen in een vakantie-bungalow in Limburg en broedde intussen op een manier om het probleem op te lossen.

Die tijd werd hem niet gegund. Heleen Mendels, de moeder van Mila, liet het er niet bij zitten. Ze keerde zowat elke steen om in de zoektocht naar haar dochter. En ze vond haar. Ze ‘bevrijdde’ Mila – die haar ontdekking zelf allerm minst als een bevrijding ervoer – en nam haar mee naar huis. Maar Lindeman achtervolgde hen, veroorzaakte een auto-ongeluk en vermoordde en passant een voorbijganger die te hulp schoot. Uiteindelijk wist Heleen Mendels de psychiater na een moeizaam gevecht uit te schakelen.

De psychiater werd veroordeeld tot vijftwintig jaar gevangenisstraf en tbs voor de twee moorden en het ontvoeren en gijzelen van Mila.

In werkelijkheid kwam hij een halfjaar geleden, na achttien jaar, al vrij. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens vond dat hij recht had op perspectief, en na een toetsingsmoment werd besloten dat de poort wijd open kon voor de psychiater, wegens voorbeeldig gedrag en een zeer geringe kans op herhaling.

‘Hallo?’ zegt Laurens. Hij wappert met een hand voor mijn ogen. ‘Ben ik in beeld? Ik vroeg je wat.’ Ik kijk op van mijn tablet. ‘We zouden het nog over die man hebben die je over de vloer had,’ gaat hij verder. ‘Zoals ik al zei, hij kwam me bekend voor.’

‘Oké,’ zeg ik. ‘Je zou hem zeker moeten kennen, want hij vertelde dat hij drie weken geleden zijn dochter als vermist bij de politie heeft opgegeven.’

Het muntje valt bij Laurens. ‘Ach ja, natuurlijk. Friso Theunissen, de vader van Mila.’

Ik knik. ‘Ze is opnieuw spoorloos verdwenen, voor de derde keer nu.’

Hij strijkt over zijn snor. ‘Ik zit niet actief op die zaak, Van Aken heeft een team samengesteld, maar uiteraard is iedereen bij ons op de hoogte. Ik heb vanmorgen haar foto nog voorbij zien komen. Laat me raden, de vader wil dat jij helpt met zoeken.’

‘Klopt.’

Laurens haalt een pakje shag uit zijn jasje en steekt zijn neus erin. Ik staar een tijdje naar zijn kruin terwijl hij de lucht van de verse tabak opsnuift, en vraag me af wat er door hem heen gaat. Moet hij gewoon zijn gedachten op een rijtje zetten voordat hij reageert? Is hij geïrriteerd omdat Theunissen bij mij heeft aangeklopt? Dat laatste kan ik me nauwelijks voorstellen, want ik ben misschien niet op een erg leuke manier weggegaan bij de politie, maar we werken over het algemeen wel goed samen. Ik zorg ervoor dat ik hun onderzoek niet dwarsboom en mijn bevoegdheden niet overschrijd. Hoewel ik in dat opzicht ook weer niet roomser ben dan de paus; als het echt nodig is kleur ik weleens buiten de lijntjes. Bovendien is ‘de ene hand wast de andere’ wel een goede omschrijving van mijn relatie met de politie; ze doen daar vaker een beroep op mij dan andersom. Het ontbreekt hun vaak aan de tijd om diepgravend onderzoek te doen bij gecompliceerde zaken, en dan komen mijn geduld en observatievaardigheden goed van pas. Ik breng heel wat uren postend door in ongere buurten of bij gebouwen waarvan men aanneemt dat er verdachte bewegingen plaatsvinden. Laurens voorziet me op mijn verzoek regelmatig van informatie die hij minder snel met andere privédetectives zou delen. En dat is hem geraden; hij was tenslotte medeverantwoordelijk voor het debacle dat tot mijn afscheid bij het korps Oosterveen heeft geleid.

Twee jaar lang werkten we intensief samen, collega's spraken altijd over ons als 'de tandem' van het korps Oosterveen. We kenden elkaar goed genoeg om te weten dat we elkaar leuk en aantrekkelijk vonden, maar als de gewetensvolle volwassenen die we waren deden we daar verder niets mee. Laurens had een gezin met twee jonge kinderen, ik had af en toe een fling, of, zoals Laurens het altijd gekscherend noemde, een 'hit-and-run'. Ik kon dat relatiegedoe niet serieus nemen, mijn werk was mijn leven en mijn leven bestond uit rechercheren – samen met Laurens. Patrouilleren, verdachten, slachtoffers en getuigen verhoren, huizen en voertuigen doorzoeken, arrestaties verrichten en... slechtnieuwsgesprekken voeren. Iedereen bij de politie haat dit soort gesprekken, maar ze moeten nu eenmaal gevoerd worden.

Het was na zo'n slechtnieuwsgesprek dat Laurens en ik in de fout gingen. We moesten een jong stel vertellen dat hun kind was verongelukt en ik had zo'n beetje mijn hele onderlip aan flarden gebeten om niet zelf in tranen uit te barsten toen we tegenover die ouders zaten. Pas toen we naderhand in de auto zaten kon ik me laten gaan, en wie ving me op? Mijn collega, uiteraard, die zelf ook moeite had gehad het droog te houden. We reden de stad uit, parkeerden op een stille plek bij een bosrand en hadden de vurigste seks die ik ooit heb gehad. Het voelde niet vies of illegaal, op dat moment was het een natuurlijke reactie op een stressvolle situatie en de enige manier om ons te ontladen. Daar hadden we het bij kunnen houden. Niemand had het hoeven weten en we waren ook van plan op de oude voet door te gaan, alleen lukte dat niet meer. Er was iets ontketend, iets wat weigerde zich te laten temmen. Laurens zei dat hij van plan was te scheiden, zodat wij samen verder konden. Gek genoeg had ik meer moeite met dat idee dan hijzelf. Achteraf drong het tot me door dat dat niet alleen

maar voortkwam uit de vrome wens geen huwelijk te willen verwoesten. Dat speelde wel mee, maar ik besepte dat mijn hartstocht voor Laurens sterk samenhing met de spanning die ons werk opleverde. Zou ik verliefd op hem zijn geworden als we elkaar in de kroeg hadden ontmoet en niet hetzelfde werk deden? Ik wist het niet en ik weet het nog steeds niet, maar het benauwde me dat hij zijn huwelijk wilde opgeven voor mij, dat legde te veel verantwoordelijkheid op mijn schouders. Daarom verbrak ik de relatie. En omdat ik geen zin had in ongemakkelijke situaties nam ik een tweede drastische beslissing en nam ontslag. Ik had me ook kunnen laten overplaatsen naar een andere afdeling, maar in een kleine stad als deze blijf je elkaar toch tegenkomen en het idee van freelancen had me altijd al aangesproken, dus begon ik een carrière als privédetective. Ik verwachtte dat het gevoel van verlies in de loop van de tijd zou afnemen, en dat deed het ook. Bij mij tenminste. Voor Laurens was het een ander verhaal. Op een dag, nu iets meer dan een halfjaar geleden, stond hij ineens voor mijn deur om te vertellen dat hij alsnog was gescheiden. Er was geen weg terug meer, zei hij. Sindsdien hebben we een relatie.

Laurens maakt nog steeds geen oogcontact.

‘Je beseft dat je je tabaksverslaving op deze manier ook in stand houdt?’ vraag ik.

Hij zucht, vouwt het pakje weer dicht en stopt het weg.

‘Het gaat al twee weken goed,’ zegt hij. ‘Als ik het echt niet meer volhoud, ga ik wel even buiten roken. Maar heb je al besloten of je de zaak aanneemt?’

‘Ik weet het niet. Theunissen overviel me. Morgen belt hij. Als ik van alle details op de hoogte ben, neem ik een besluit.’

Laurens knikt en zwijgt.

‘Over details gesproken,’ ga ik verder, ‘mocht je op het bu-

reau toevallig iets horen wat van belang kan zijn, dan hou ik me aanbevelen.’ Omdat hij blijft zwijgen, vraag ik: ‘Oké, zit het je soms dwars dat hij naar mij toe is gekomen?’

Hij schudt zijn hoofd. ‘Nee, waarom? Ten eerste zit ik zelf niet op die zaak en ten tweede mag het als algemeen bekend worden verondersteld dat mensen in vermissingszaken altijd vinden dat de politie te weinig doet. Ik geef ze geen ongelijk, want met die onderbezetting van tegenwoordig komen we nergens meer aan toe.’

‘Waarom dan die sombere blik?’

‘Omdat ik al de hele dag bezig ben geweest met werk. En ik ken jou, je wilt het nu natuurlijk de hele avond over die zaak hebben.’

‘En wat is daar mis mee?’

‘Voor vanavond had ik andere dingen in gedachten.’

Met zijn voet duwt hij het bijzettafeltje tussen bank en leunstoel aan de kant, waarna hij zijn hand naar me toe steekt. Zodra ik die aanneem, trekt hij me uit mijn stoel naar zich toe, op zijn schoot, en omhelst me. Even later vliegen de kledingstukken door de kamer.

Meestal is er weinig mis met onze seks, behalve dan het gekriebel van die snor, de laatste tijd. Maar vandaag kan ik mijn gedachten er nauwelijks bij houden. Ze dwalen telkens op een allesbehalve erotische manier af naar mijn voormalige klasgenoot. Daarnaast heb ik heimwee naar de tijd dat Laurens en ik nog samenwerkten en we het wél hele avonden over een zaak konden hebben.